

[Losonczi György: Magyar cirkuszok honlapjainak vizsgálata a versenyképesség tekintetében \(3. befejező rész\) >>>](#)

Losonczi György: Magyar cirkuszok honlapjainak vizsgálata a versenyképesség tekintetében (3.rész)[\[i\]](#)

CIRKUSZI SZERVEZETEK HONLAPJAINAK VIZSGÁLATA HASZNÁLHATÓSÁG ÉS SOCIAL MEDIA ALAPJÁN

Anyag és módszertan

Az 1. táblázat a magyar utazó cirkuszok honlapjait vizsgálta 2016.10.22 és 2016.12.03 között. A vizsgálat eredményei adatbázisba kerültek Excel használatával.

1. táblázat: Magyar utazó cirkuszok és honlapjaik

No.	Név	Weboldal (URL)
1	America Park - Cirkusz Monte Carlo	http://america-park.com/
2	Circus Last Vegas Show	http://circuslastvegas.wix.com/circus-last-vegas
3	Donnert Cirkusz	http://donnertcirkusz.hupont.hu/
4	Eötvös Cirkusz	http://www.eotvoscirkusz.com/
5	Exit Cirkusz	http://exitcirkusz.hu/
6	Fővárosi Nagycirkusz: FNC	http://www.fnc.hu/
7	Hungária Nagycirkusz	http://www.hungarianagycirkusz.hu/
8	Maciva - Hungarian Circus and Variety	http://www.maciva.hu/
9	Magyar Nemzeti Cirkusz	http://www.magyarnemzeticirkusz.hu/
10	Magyar Nosztalgia NagyCirkusz	http://magyarnagycirkusz.hu/
11	Picard Cirkusz	http://www.picardcirkusz.hu/
12	Richter Cirkusz	Nincs
13	Richter Florian Cirkusz	http://rfc.hu/
14	Utazó Budapest Nagycirkusz	http://budapestnagycirkusz.hu/
15	Wertheim Cirkusz	Nincs

Forrás: Szerzői adatok és szerkesztés

A CW-Index bemutatása

Az elmúlt hét év során a felsőoktatási intézmények honlapjait és versenyképességüket tanulmányoztam. Kutatásaim során felállítottam és a gyakorlatban alkalmaztam is egy interdiszciplináris értékelő és elemző keretrendszert, a „Competitive Website Index”^[ii] (CW-Index) kritériumrendszert. A CW-Index kritériumrendszer adaptált változatával kerülnek elemzésre a cirkuszok honlapjai.

Használhatóság szerepe, szakirodalom áttekintés

Cikkem előző részében^[iii] már utaltam arra, hogy egy versenyképes szervezeti honlap meghatározása és mérése komplex feladat, mivel több szempontból kell vizsgálni a kérdést. A kritériumrendszer alkotó elemeit több szempontból kell megközelíteni, mint például

- üzleti stratégia,
- marketing,
- a weboldal funkcionális használhatósága,
- az alkalmazott web technológia.

Az első két aspektus közgazdasági szemléletű (stratégia, marketing), célja a megfelelő információk körének meghatározása és eljuttatása a célcsoportok számára. A másik két aspektus (weboldal funkcionalitása, alkalmazott technológia) már mérnöki szemléletű, ténylegesen a megvalósítás módját jelenti, egyben a jelen cikk főtémája is.

1.2. A weboldal funkcionális használhatósága

A cikkem második része^[iv] (stratégiai és marketing aspektus) után a „**HOGYAN**” kérdés vizsgálatát a funkcionalitás, illetve a weboldal megvalósításának általános kérdéseivel folytatom.

Az előző részben az ISO 9000:2000 alapján a felhasználói követelmények kielégítését (az információ tartalma) és a célnak megfelelést (az információ használhatósága) közgazdasági szempontból tárgyaltuk, most a műszaki szemlélet dominanciájával közelítünk, vagyis

- a követelmények kielégítése: a weboldal funkcionálisan jól működjön,
- a célnak megfelelés: az információt, hatékonyon adja át.

Ha mindkettőnek megfelel a weboldal, akkor a felhasználó elégedett, különben a felhasználó elhagyja az oldalt, ha pl. a navigációs menü nehezen kezelhető, vagy pl. a honlap keresőrendszere nem megfelelő, mert nem ad eredményt, vagy túl sokat ad egyszerre.

A versenyképesség mellett a honlapok funkcionális használhatósága, felépítése fontos tényezője egy versenyképes honlapnak, ezért ez a fejezet az ezzel kapcsolatos szakirodalmat tekinti át, amelyet a kritériumrendszer is adaptált.

A 90-es évek végén számos tanulmány foglalkozott a weboldalak, online információk források megbízhatóságával és minőségével, amelyekből az Internet elterjedésével a nyomtatott média egyre több információt közölt. Ismert tanulmányok számos fontos minőségi szempontot jelöltek meg (Leland, 1999[[v](#)]; Beck, 1997[[vi](#)]; Kapoun, 1998[[vii](#)]; Kirk, 1996[[viii](#)]), legfontosabbak Tillman (2000)[[ix](#)] alapján a következők:

- a szerző hitelessége, szakmai múltja;
- az oldal aktualizáltsága és tartalmi pontossága, tárgyilagossága.

Smith (1997)[[x](#)] kritérium rendszerében hét főszempont alapján értékeli a honlapokat:

- hatókör;
- tartalom: pontosság, jogosultság, frissesség, egyediség, külső linkek, helyesírás;
- grafika és multimédia dizájn;
  - cél és célcsoport;
  - áttekintés;
  - használhatóság: felhasználóbarát, szükséges PC eszközigény, keresési lehetőség, áttekinthetőség és organizáltság, interaktivitás, hálózati sávigény;
  - költségek.

Gorski (1999)[[xi](#)] is hasonló szempontokat jelölt meg, mint Smith (fontosság és megfelelés, hitelesség, pontosság, elérhetőség, navigálhatóság), de kiemeli a multikulturális jelleg fontosságát is.

Áts, Bondor és Kovács 2000-ben[[xii](#)] készült tanulmányukban a magyarországi középiskolák honlapjait elemezte három szempont szerint (design, interaktivitás, tartalom) és Scott (2006)[[xiii](#)] is hasonló fontos tényezőket jelölt meg a weblapok készítésénél:

1. az „**üzenet**”, amely megkülönböztethető és egyértelmű legyen a többi intézményétől;
  1. a „**honlap egyedisége**”;
  2. a „**célok**” megfogalmazása a látogatók tevékenységét illetően.

Elling, Lentz és Menno de Jong (2007)[\[xiv\]](#) az

1. elrendezés,
2. tartalom,
3. navigáció,

alapján vizsgálták a honlapokat.

Pinto és Doucet (2007)[\[xv\]](#) három kategóriát határoztak meg az elemzésük során:

1. kereshetőség,
2. láthatóság,
3. használhatóság.

Cooper és Burn (2007)[\[xvi\]](#) a weboldalak strukturális elemeire teszi a hangsúlyt, mint a linkek száma, a legördülő menük száma, az oldal mérete.

1.3. A web technológiák

Vizsgáljuk tovább a „**HOGYAN**” kérdést a weboldal megtalálhatóságát és megvalósítását elősegítő technikák, technológiák elemzésével.

A marketing mellett az **innováció** a másik fontos fogyasztóorientált tevékenység, ezért a webes technológiák és szolgáltatások alkalmazása az intézményi honlapok esetében meghatározóak lehetnek, mivel áttörő szemléletváltást hoztak az internetes weboldalak, webportálok életében (pl. Facebook). Az Internet használatát és a felhasználók szokásait megváltoztató „technológia” jelenleg a Web 2.0 (vagy webkettő). A Web 2.0 fogalma tág és nehezen definiálható, jellemzően a közösségi oldalakkal (Social Media) azonosítják.

A technológia maga (egyesek szerint platform) nem más, mint az általánosan használt internetes szolgáltatások tárháza, gyűjteménye. Használatuk, fejlesztésük elsősorban a közösségekre épül, a weboldalak tartalmát (pl. szöveges, videó, kép) maguk a felhasználók nyújtják, töltik fel, osztják meg, illetve véleményezik. A weboldal üzemeltetője „csak” a keretrendszert biztosítja. A felhasználók a tartalmak megosztása mellett kapcsolatokat létesítenek egymás között, közösségeket hoznak létre a virtuális hálón.

A leggyakrabban használt Web 2.0 szolgáltatások az alábbiak:

- címke használata (tagek),

- címfelhők használata,
- fórum,
- blog,
- wiki,
- mikroblog,
- Gadgetek,
- Widgetek,
- hírforrások, hírsatorna támogatás (Feedek: RSS, Atom),
- közösségi oldal jelenlét (pl. Facebook),
- videómegosztók (pl. Youtube),
- képmegosztók (pl. Flickr),
- podcast,
- Google Analytics,
- virtuális világok.

Cirkuszi weboldalak elemzése

Megvalósítás, használhatóság

A cirkusz szektorra adaptált kritériumrendszer alapján a megvalósítás és használhatóság szempontjából értékeltem ki a vonatkozó weboldalakot cikkem előző részeiben.

Ami a navigációs potenciált illeti, a vizsgált honlapokon csak minimális mértékben hasznosították az ebben a funkcióban rejlő lehetőségeket. Meglepő, hogy egyetlen vizsgált honlap sem alkalmazza a „belső kereső” opciót. Oldaltérkép nem a klasszikus megoldásként, hanem a lap alján (footer) található meg a vizsgált oldalakon (ez az eljárás nemzetközi viszonylatban is elfogadott).

A jól ismert „Segítség” és „GYIK” oldalakat nem biztosították a weboldalt látogatók részére, továbbá a weboldalak nem nyújtanak „a hátrányos helyzetűek számára támogatást” (az intézmény honlapján található-e speciális felület pl. látássérültek részére). Véleményem szerint a vizsgáltak közül a két közintézményként működő oldalnak „kötelezően ajánlott” lenne valamilyen formában megfelelnie e tekintetben. A közszolgáltatók weboldalainak akadálymentességét több jogszabály írja [le](#) elő:

- az Európai Parlament állásfoglalása (2002)
- az Esélyegyenlőségi törvény ([1998. évi XXVI. törvény](#))
- a Rigai Nyilatkozat nemcsak kötelezi az állami szerveket az akadálymentesítésre, de meg is határozza, a W3C által létrehozott akadálymentességi szabványoknak való megfelelés kritériumait.

4. táblázat: Általános információ csoport

Kritériumok	Mely szervezetek alkalmazták
A-Z index	A vizsgált objektumok nem használták ezt a típusú navigációt segítő megoldást
Belső kereső	A vizsgált objektumok nem használták ezt a típusú navigációt segítő megoldást
Címfelhők használata	A vizsgált objektumok nem használták ezt a típusú navigációt segítő megoldást
Címke használata (tagek)	A vizsgált objektumok nem használták ezt a típusú navigációt segítő megoldást
GYIK (FAQ)	A vizsgált objektumok nem használták ezt a típusú navigációt segítő megoldást
Gyorslinkek	Fővárosi Nagycirkusz: FNC
Hátrányos	A vizsgált objektumok nem használták ezt a típusú navigációt segítő megoldást
Segítség (Help)	A vizsgált objektumok nem használták ezt a típusú navigációt segítő megoldást
Morzsa navigáció (breadcrumb)	A vizsgált objektumok nem használták ezt a típusú navigációt segítő megoldást
Oldaltérkép	Fővárosi Nagycirkusz: FNC, Maciva

Forrás: Saját adatok alapján saját szerkesztés

Social Media

Blog /mikróblog tekintetében kizárólag MACIVA, FNC weboldalakon található céges Twitter link, a MACIVA saját blog oldallal is rendelkezik. A táblázatból jól érzékelhető, hogy a legtöbb szervezet számára a fő hangsúly a Facebook megjelenésen van. A Fővárosi Nagycirkusz szinte minden Social Media platformon megjelenik.

6. táblázat: Domain elnevezés típusai

Social Media Típus	Social Media	Domain
Blog / Fórum	Twitter	Maciva - Hungarian Circus and Variety
Social Network	Facebook	Fővárosi Nagycirkusz: FNC Exit Cirkusz Donnert Cirkusz Magyar Nosztalgia NagyCirkusz Richter Florian Cirkusz Eötvös Cirkusz Maciva - Hungarian Circus and Variety Magyar Nemzeti Cirkusz Picard Cirkusz A vizsgált objektumok nem használták ezt a típusú médiát Fővárosi Nagycirkusz: FNC Fővárosi Nagycirkusz: FNC Maciva - Hungarian Circus and Variety
Audió (pl. iTunes) Kép (Pl. Instagram, Flickr, Pinterest) Videó (Pl. Youtube, Vimeo)	Instagram	

Forrás: Saját adatok alapján saját szerkesztés

Rövid összefoglalás

A vizsgálatom eredménye szerint a magyar cirkuszi honlapokat használhatóság és social media aspektusból értékelve nem éri el a megfelelő szintet. Ezt támasztja alá az alapvető navigációs elemek használatának hiánya (oldaltérkép, GYÍK, belső kereső), és annak összhangja a weboldal dizájnjával és a menüstruktúrával. Nem tudatos a social media használata sem.

A vizsgálat konklúziója a korábbiakhoz hasonlóan: az állami és magán szektor között érzékelhető, mérhető a különbség, az előbbinél feltehetően több anyagi keretet és marketing személyzetet (szakértelmet) használnak fel e tekintetben. A magán szervezetek számára javasolt az online kommunikáció célirányos fejlesztése a stratégiával, branddel összehangolva.

Hivatkozások jegyzéke

---

[1] *Források: MTA SZTAKI W3C Magyar Iroda: www.w3c.hu/szolgalatasok/miértkellakadalymentesiteni.html, Lechner Lajos Tudásközpont Nonprofit Kft.: www.e-epites.hu/jogszabalyok/tematikus-lista/az-akadalymentesitessel-kapcsolatos-legfontosabb-jogszabalyok-iranyelve*

---

[i] Külön köszönet Bóta Melindának, aki a cikk és vizsgálati anyag megfelelő elkészítéséhez hozzájárult.

[ii] Losonczy, Gy. (2014): Magyar felsőoktatási intézmények honlapjainak versenyképesség vizsgálata nemzetközi viszonylatban.). In: Juhász L. (2014): E-CONOM. 3. évf. 1. pp. 139-156. Nyugat-magyarország Egyetem Kiadó (ISSN 2063-644X) (<https://bismarck.nyme.hu/24677.html?&L=1&id=24677>)

[iii] Losonczy Gy (2016): Magyar cirkuszok honlapjainak vizsgálata a versenyképesség tekintetében. http://epa.oszk.hu/01400/01461/00031/pdf/EPA01461_cirkuszi_akrobatika_2016_1_04.pdf

[iv] Losonczy Gy (2016): Magyar cirkuszok honlapjainak vizsgálata a versenyképesség tekintetében (2. rész). http://epa.oszk.hu/01400/01461/00033/pdf/EPA01461_cirkuszi_akrobatika_2016_3_02.pdf

[v] Leland B. (1998): Evaluating web sites: A guide for writers. (Online). <http://www.wiu.edu/users/mfbhl/evaluate.htm> (03. 12. 2007) (letöltve: 2010. május. 11.)

[vi] Beck s. (1997): Evaluation Criteria. The Good, The Bad & The Ugly: or, Why It is a Good Idea to Evaluate Web Sources. (Online). <http://lib.nmsu.edu/instruction/evalcrit.html> (letöltve: 2010. május 13.)

[vii] Kapoun J. (1998): Teaching undergrads WEB evaluation: A guide for library instruction, In: C&RL News, July/August 1998., Volume 59 No. 7.

[viii] Kirk E. (1996): Evaluating Information Found on the Internet. (Online). https://www.edb.utexas.edu/petrosino/Legacy_Cycle/mf_jm/Challenge%201/evaluating%20information%20on%20internet.pdf (letöltve: 2017. április 22.)

[ix] Tillman H. N., (2003): Evaluating Quality on the Net. (Online). <http://www.hopetillman.com/findqual.php> (letöltve: 2017. április 22.)

[x] Smith A. G. (1997): „Testing the Surf: Criteria for Evaluating Internet Information Resources” . (Online). <https://journals.tdl.org/pacsr/index.php/pacsr/article/view/6016/5645> (letöltve: 2017. április 22.)

[xi] Gorski P. (1999): Toward a Multicultural Approach for Evaluating Educational Web Sites, Multicultural Perspectives. (Online). <http://edchange.org/multicultural/net/comps/eval.html> (letöltve: 2010. május 15.)

[xii] Áts J. - Bondor E. - Kovács L. (2000): A magyar középiskolák honlapjainak elemzése. (Online). <http://ofi.hu/tamop311/egyeb/hirek-090617/magyar-kozepiskolak> (letöltve: 2017. április. 22)

[xiii] Scott D. M. (2006): „14 steps to a great admissions website”, In: Recruitment and Retention in Higher Education Vol. 20, No 1.

[xiv] Elling, S. - Lentz, L. - Menno de Jong (2007): Website Evaluation Questionnaire: Development of a Research-Based Tool for Evaluating Informational Websites, M.A. Wimmer, H.J. Scholl, and A. Grönlund (Szerk.): EGOV 2007, Springer-Verlag Berlin Heidelberg, LNCS 4656, 293–304 pp.

[\[xv\]](#) Pinto M. - Doucet A. (2007): „An educational resource for information literacy in higher education: Functional and users analyses of the e-COMS academic portal”, In: Scientometrics, Vol. 72, No. 2, 225–252 pp.

[\[xvi\]](#) Cooper C. - Burns A. (2007): „Kohonen Self-organizing Feature Maps as a Means to Benchmark College and University Websites, In: Journal of Science Education and Technology, Vol. 16, No. 3, 203-211 pp.

[West-Sooby Anna: Az ún. Lila könyv >>>](#)

West-Sooby Anna: Az ún. Lila könyv

A Művelődési és Köznevelési Minisztérium 1998-ban adta ki *Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja Táncművészetről* szóló kötetét,* melynek ismertetését azért tartjuk időszerűnek, mert a McTEKA a közeljövőben kezdeményezni fogja a vonatkozó, 27/1998 MKM rendelet módosítását, és ugyanakkor kérelmezni egy kísérleti program beindításának lehetőségét. Ehhez el kell készíteni az artistaművészetre vonatkozó direktívát is, és abban a reményben tárjuk a nyilvánosság elé a jelen ismertetést, hogy a szakmai és a külső érdeklődők egyaránt megtehessek észrevételeiket a készülő munkánk segítéséhez.

Az alapfokú művészetoktatásról szóló rendelet fő részei külön-külön szabályozzák az egyes művészeti ágakban indítandó képzéseket („[1.] a zeneművészet, [2.] táncművészet, [3.] képző- és iparművészet, valamint [4.] a színművészet, a bábművészet” területén), és ennek megfelelően négy kötetben jelentek meg a követelményeket és tantervi programokat tartalmazó útmutatók. Természetesként adódik, hogy számunkra a mintát a táncművészet szolgáltatja, egyrészt az elméleti és metodikai egybeesések, másrészt az intézményi és informális kapcsolati párhuzamok miatt.

Az általában csak *Lila* könyvként emlegetett kötet kétszer öt részre tagolódik. A teljes táncművészeti ágra vonatkozó speciális szabályozáson belül található fejezetekben fejtik ki az alábbi tudnivalókat: 1.) az oktatás célrendszere és funkciói; 2.) az általános fejlesztési követelmények; 3.) a képzés struktúrája, tanszakai, 4.) a szakmai alkalmassági vizsgálat; 5.) az értékelés. Ezt az általános részt követi az egyes tanszakokra vonatkozó részletes ismertetés: 1.) a célok és feladatok, 2.) a tantárgyak és azok óraszámjai, 3.) a tantárgyaknak a programban elfoglalt helye, 4.) a követelmények az előképző, az alapfok és a továbbképző évfolyamait követően, 5.) a tananyag.

Azt lehet mondani, hogy az általános rész szinte teljes egészében átemelhető az artistaművészeti képzés direktívájába, mivel mindkét művészeti ág hasonló tanulói kompetenciákat fejleszt, mindkét esetben legnagyobb részben a mozgásos tanulás áll a középpontban. Elég itt egyetlen, a program általános követelményeit szabályozó példát kiemelni:

„*Fejlessze*

- a gyerekek és fiatalok mozgáskultúráját,
- testi-lelki állóképességét,

- kapcsolatteremtő képességét.

Neveljen

- egészséges, jó tartású, jó mozgású tanulókat,
- a táncművészetet értő közönséget,
- táncot szerető fiatalokat.

Készítsen fel

- a szakirányú továbbtanulásra.”

Ezek azok a részek, amelyeket egyetlen szó, a „tánc” megváltoztatásával egészen nyugodtan át lehet ültetni a mi területünkre is. Ebből következik, hogy az általunk összeállított alapfokú artistaművészeti tanterv sok mindenben hasonlítani fog a táncművészetiéhez, az alapvető különbség a tananyag tartalmánál mutatkozik meg.

Itt nemcsak arról van szó, hogy másféle tréningen kell részt venniük a tanulóknak, hanem arról is, hogy metodikailag sokkal szerteágazóbb, kevésbé szabályozott tananyagról van szó. A Vaganova-féle klasszikus balett-oktatási módszer, illetve a különböző jazz-technikák nagyrészt szigorúan felépített rendszert alkotnak, az artistatrükkök esetében erről nem lehet beszélni.

Távolabbi terveink szerint négy tanszakon indulhatna majd az alapfokú artistaképzés (akrobatika, függőszer, bohóc és ügyesség/zsonglőr), az utóbbival kezdeményezzük a kísérleti program elindítását egy 12 évfolyamos budapesti iskolában. Az akrobatika- és függőszer-oktatás alapozásánál természetesen a tornasport edzésprogramjaiból sok mindent át lehet venni, illetve részben igaz ez az egyensúly-fejlesztés területén is, de a produkciók elkészítése az egyéni invenciók szerint történik.

A legáltalánosabb adatokat illetően a Lila könyv mintájára mi is 12 évfolyamban gondolkozunk (az általános és középiskola valamennyi osztályában), heti 2-6 tanítási órával. Az érdeklődők az alábbi két táblázat egybevetésével, ízelítőt kaphatnak a társastánc, illetve a tervezett egyensúly/zsonglőr tanszak tantárgyfelelosztását illető hasonlóságokról és különbségekről.

---

* ROMI-SULI Könyvkiadó, 1998

[Maczák Ibolya: Cirkuszcikkek 2015-ből>>>](#)

Maczák Ibolya*

Cirkuszcikkek 2015

A 2015-ös évre vonatkozóan ismét mind a négy nagy napilap anyagából válogathattunk az archívumoknak köszönhetően. Mivel ebben az évben számos cirkuszi eseményről adtak hírt az újságok, bibliográfiánk az egyik legbővebb gyűjteményt nyújtja a 2015-ös évről.

1. *Operát kapott az első fővárosi újszülött*, Magyar Nemzet, január 1. <https://mno.hu/grund/operat-kapott-az-első-fovarosi-ujszulott-1265765> [Cirkuszábrázolás, cirkuszi elem más művészeti ágban.]
2. Bárány Krisztián, *Így járta be 1906-ban a Magyar Királyságot a Vadnyugat hőse*, Magyar Nemzet, január 2. <https://mno.hu/szembeszed/igy-jarta-be-1906-ban-a-magyar-kiralysagot-a-vadnyugat-hose-1264619> [Cirkuszi látványosság, revü.]
3. *A magyarok cirkusznak megint*, Népszabadság, január 5. <http://nol.hu/kultura/a-magyarok-cirkusznak-megint-1507903> [Fővárosi Nagycirkusz, Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztivál, Monte Carlói Cirkuszfesztivál, Massy-i Nemzetközi Cirkuszfesztivál, Párizsi Cirkuszfesztivál, Donnert csoport, Rippel fivérek, Richter Flórián, *Magyar Cirkuszcillagok*.]
4. Markovics Péter, *Újra a magyar artistáké a főszerep a Fővárosi Nagycirkuszban*, Magyar Hírlap, január 9. <http://magyarhirlap.hu/cikk/14097/Ujra-a-magyar-artistake-a-foszerep-a-Fovarosi-Nagycirkuszban> [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fővárosi Nagycirkusz, Monte Carlói Cirkuszfesztivál, Donnert csoport, Rippel fivérek, Axt Ibolya, Kriza Zsigmond, Richter Flórián, *Magyar Cirkuszcillagok*.]
5. R. Kiss Kornélia, *Fővárosi Nagycirkusz: vissza a hungarikumokhoz*, Magyar Nemzet, január 9. <https://mno.hu/grund/fovarosi-nagycirkusz-vissza-a-hungarikumokhoz-1266779> [Baross Imre Artistaképző, Fővárosi Nagycirkusz, Kínai Cirkuszfesztivál, Monte Carlói Nemzetközi Cirkuszfesztivál, Faludy csoport, Hortobágyi csoport, Donnert csoport, Chalimero csoport, Rippel fivérek, Ádám Krisztián, Axt László, Axt Elizabeth, Hirsch Zoltán, Hortobágyi Károly, Barry Lubin, Pakucz József, Cesar Pindo, Richter Flórián, Richter József, Szeibe, Circus Classicus, Magyar cirkuszcillagok, Zéró gravitáció.]
6. Bóta Gábor, *Törnek, zúznak, zsonglörködnek*, Népszava, január 9. <http://nepszava.hu/cikk/1044615-tornek-zuznak-zsonglorkodnek> [Újcirkusz, Circus Circör, Cirque du Soleil, Gandini Juggling, Recirquel, Sean Gandini, Vági Bence, *Török-zúzzák*.]
7. *Erre biztosan nem tippelt volna! Itt az új hungarikum*, Népszava, január 11. <http://nepszava.hu/cikk/1044817-erre-biztosan-nem-tippelt-volna-itt-az-uj-hungarikum> [Lovas akrobatika, Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., *Magyar cirkuszcillagok*.]

8. R. Kiss Kornélia, *Világhírű előadókat csábított haza a nagycirkusz*, január 11. Magyar Nemzet, <https://mno.hu/grund/vilaghiru-eloadokat-csabitott-haza-a-nagycirkusz-1267209> [Lovasakrobatika, Fővárosi Nagycirkusz, Ádám és Benji, Diamond Birds, Donnert csoport, Chalimero csoport, Rippel fivérek, Ádám Krisztián, Axt László, Axt Elizabeth, Barry Lubin, Pakucza József, Cesar Pindo, Richter Flórián, Szeibe, Magyar cirkuszcillagok.]
9. Szathmáry István Pál, *Képpraxisok: harc a valóság megörökítéséért*, Magyar Nemzet, január 14. <https://mno.hu/grund/keppraxisok-harc-a-valosag-megorokiteseert-1267718> [Cirkuszábrázolás.]
10. Zsiray-Rummer Zoltán, *Fókuszban Plzen és a belgiumi Mons programsorozata*, Magyar Hírlap, január 15. <http://magyarhirlap.hu/cikk/14544/Fokuszban-Plzen-es-a-belgiumi-Mons-programsorozata> [Újcirkusz.]
11. *Kiosztották a Magyar Sajtófotó Pályázat díjait*, Népszava, január 19. <http://nepszava.hu/cikk/1045671-kiosztottak-a-magyar-sajtofoto-palyazat-dijait> [Cirkuszábrázolás.]
12. Hrecska Renáta, *Gálakoncert és díjátadó az ünnepen*, Magyar Hírlap, január 23. <http://magyarhirlap.hu/cikk/15341/Galakoncert-es-dijatado-az-unnepen> [Fővárosi Nagycirkusz, Axt család, Donnert család, Richter család.]
13. Bóta Gábor, *Jelenleg nem vagyunk cirkuszi nagyhatalom*, Népszava, január 27. <http://nepszava.hu/cikk/1046475-jelenleg-nem-vagyunk-cirkuszi-nagyhatalom> [Lovasakrobatika, Fővárosi Nagycirkusz, Ádám és Benji, Diamond Birds, Donnert csoport, Chalimero csoport, Rippel fivérek, Ádám Krisztián, Axt László, Axt Elizabeth, Graeser József, Kristóf Krisztián, Barry Lubin, Maka Attila, Pakucza József, Cesar Pindo, Richter Flórián, Richter Kevin, Simet László, Szeibe, Magyar cirkuszcillagok.]
14. Szemere Katalin, *Mozarttal könnyebb meggyőzni a kicsiket*, Népszabadság, február 6. <http://nol.hu/kultura/mozarttal-konyvebb-meggyozni-a-kicsiket-1514375> [Cirkuszábrázolás, cirkuszi elem más művészeti ágban.]
15. *Oroszlán támadt a cirkuszban – Sokkoló videó!*, Népszava, február 9. <http://nepszava.hu/cikk/1047814-oroszlán-támadt-a-cirkuszban---sokkolo-video> [Cirkuszi állattartás.]
16. Németh Dániel, *Elefánt, bohóc és művészi mozgások*, Magyar Hírlap, február 11. <http://magyarhirlap.hu/cikk/17034/Elefant-bohoc-es-muveszi-mozgasok> [Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Recirquel, Kriza Zsigmond, Vági Bence.]
17. *Programok a Nyári Fesztiválon*, Népszava, február 25. <http://nepszava.hu/cikk/1049403-programok-a-nyari-fesztivalon> [Cirkuszsínház.]

18. R. Kiss Kornélia, *Miniszteri biztos lesz Fekete Péter*, Magyar Nemzet, február 24. <https://mno.hu/grund/miniszteri-biztos-lesz-fekete-peter-1274377> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Cirkuszművészeti Tanács, Fekete Péter.]
19. Bóta Gábor, *Libikóka játék a Fővárosi Nagycirkusszal*, Népszava, március 3. <http://nepszava.hu/cikk/1049985-libikoka-jatek-a-fovarosi-nagycirkusszal> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Richter család, Fekete Péter, Kristóf Krisztián, Kristóf István, Kriza Zsigmond.]
20. Péntek Orsolya, *Jean Cocteau fényképei Picassóról: Balatonfüreden, a Vaszary-villában látható a huszonkilenc felvétel az avatgarde krémjéről*, Magyar Hírlap, március 4. http://magyarhirlap.hu/cikk/18746/Jean_Cocteau_fenykepei_Picassorol [Cirkuszábrázolás.]
21. *Elszabadult három oroszlán Kecskeméten*, Népszabadság, március 10. <http://nol.hu/mozaik/elszabadult-harom-oroszlán-kecskemeten-1521193> [Cirkuszi állattartás.]
22. *Megszökött három cirkuszi oroszlán Kecskeméten: Teherautóval mentették az embereket a parkból*, Magyar Hírlap, március 10. http://magyarhirlap.hu/cikk/19433/Megszokott_harom_cirkuszi_oroszlán_Kecskemeten [Cirkuszi állattartás.]
23. *Oroszlánok randalíroztak Kecskeméten*, Magyar Nemzet, március 10. <https://mno.hu/életmod/oroszlánok-randalíroznak-kecskemeten-1276591> [Cirkuszi állattartás.]
24. Trencsényi Zoltán, *Az embercirkusz és a hírnév*, Népszabadság, április 4. <http://nol.hu/kultura/embercirkusz-1526139> [Artistaképzés, Szőlőkislaki Artista Iskola, Latrompette Matild, Magyar Zoltán.]
25. *Jó kis cirkusz várható a Kodály Központban*, Népszabadság, április 9. <http://nol.hu/kultura/jo-kis-cirkusz-varhato-a-kodaly-kozpontban-1527147> [Újcirkusz, Tap Factory, Pausanias, Vincent.]
26. Szilléry Éva, Zsiray, Rummer Zoltán, *Terítéken a Városligetbe szánt Múzeumi negyed jövője*, Magyar Hírlap, április 15. http://magyarhirlap.hu/cikk/22458/Teriteken_a_Varosligetbe_szant_Muzeumi_negyed_jovoje [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
27. *Szenzáció mesterfokon: a nagycirkusz új világszáma – Képekben*, Népszava, április 17. <http://nepszava.hu/cikk/1054629-szenzacio-mesterfokon-a-nagycirkusz-uj-vilagszama---kepekben> [Fővárosi agycirkusz, *Circussimo*.]
28. *Artista- és szombatáncosdömping a Városligetben*, Magyar Nemzet, április 18. <https://mno.hu/életmod/artista-es-szambatancosdömping-a-varosligetben-1282465> [Baross Imre Artistaképző, Fővárosi Nagycirkusz, Szőlőkislaki Artista Iskola, *Circussimo*.]

29. Bóta Gábor, *Hancúrozás a magasban*, Népszava, április 18. <http://nepszava.hu/cikk/1054610-hancurozas-a-magasban> [Fővárosi Nagycirkusz, Duo Splash, Gabi és Chelo, Farfan Flying, Shangdong troupe, Eddy Carello, Maka Gyula, Maka Attila, Rich Metiku, Circussimo.]
30. *Cirkuszparádé a Városligetben*, Népszava, április 18. <http://nepszava.hu/cikk/1054673-cirkuszparade-a-varosligetben> [Baross Imre Artistaképző, Fővárosi Nagycirkusz, Szőlőskislaki Artista Iskola, *Circussimo*.]
31. Tompos Ádám, *Hát hányszor törted össze magad, mire ez összejött?*, Magyar Nemzet, április 19. <https://mno.hu/belfold/hat-hanyszor-torted-ossze-magad-mire-ez-osszejott-1282214> [Artistaképzés, Baross Imre Artistaképző, Zsilák György, Török Ferenc.]
32. *1,5 milliárd dollárért kel el a Cirque de Soleil*, Népszabadság, április 20. <http://nol.hu/kultura/15-milliard-dollarert-vettek-meg-a-cirque-de-soleilt-1529241> [Cirque de Soleil, Guy Laliberte.]
33. *Parádé: Cirkuszok világnapja – artista- és szombatánc-bemutató a Városligetben*, Magyar Hírlap, április 20. <http://magyarhirlap.hu/cikk/22855/Parade> [Baross Imre Artistaképző, Fővárosi Nagycirkusz, Szőlőskislaki Artista Iskola, *Circussimo*.]
34. *Távozik a Magyar Cirkusz feje*, Népszava, április 23. <http://nepszava.hu/cikk/1055185-tavozik-a-magyar-cirkusz-feje> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fekete Péter, Gergely László, Kriza Zsigmond.]
35. *Új vezető a Maciva élén*, Magyar Nemzet, április 23. <https://mno.hu/grund/uj-vezeto-a-maciva-elen-1283225> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fekete Péter, Gergely László, Kriza Zsigmond.]
36. Bóta Gábor, *Cirkusz a Fővárosi Nagycirkusz körül*, Népszava, április 25. <http://nepszava.hu/cikk/1055379-cirkusz-a-fovarosi-nagycirkusz-korul> [Cirkuszi játszóhely, artistaképzés, Baross Imre Artistaképző, Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fekete Péter, Gergely László, Kristóf István, Kriza Zsigmond, Richter József.]
37. *Indul a strandszezon!: Kinyitnak a strandok, az árak a legtöbb helyen nem változtak*, Magyar Hírlap, május 1. http://magyarhirlap.hu/cikk/23745/Indul_a_strandszezon [Fővárosi Nagycirkusz.]
38. *Vigyázz, kész, elindult a strandszezon*, Magyar Nemzet, május 1. <https://mno.hu/belfold/elindult-a-strandszezon-1284382> [Fővárosi Nagycirkusz.]
39. Korompay Csilla, *Emelkedő elvárások a felsőoktatásban, erősödő orvosképzés: Jogszabályba kerül a hallgatói méltóság fogalma*, Magyar Hírlap, május 9. http://magyarhirlap.hu/cikk/24452/Emelkedo_elvarasok_a_felsooktatásban_erosodo_orvoskepzes [Juxircus.]

40. Csákvári Péter, *Még a nagyszínpadot is eltolják a Szigeten*, Magyar Nemzet, május 14. <https://mno.hu/grund/minden-eddiginel-nagyobb-es-szebb-lesz-a-sziget-1286267> [Cirkuszi játszóhely.]
41. Szabó Palócz Attila, *Már nem csak a sztárok miatt jönnek: Megújuló látványvilággal várja látogatóit az idén augusztusban a Sziget Fesztivál – Robbie Williams és a Quimby a nagyszínpadon*, Magyar Hírlap, május 15. http://magyarhirlap.hu/cikk/25010/Mar_nemcsak_a_sztarok_miatt_jonnek [Cirkuszi játszóhely.]
42. „Élménycsomagot” kínál a nyári fesztivál, Népszava, május 17. <http://nepszava.hu/cikk/1057445-elmanycsomagot-kinal-a-nyari-fesztival> [Cirkuszszínház.]
43. *Lángoló cirkuszkocsiban égett meg egy ember Újpalotán*, Népszava, május 18. <http://nepszava.hu/cikk/1057505-langolo-cirkuszkocsiban-egett-meg-egy-ember-ujpalotan>
44. *Meghalt Kristóffy Imre*, Népszava, május 22. <http://nepszava.hu/cikk/1057990-meghalt-kristoffy-imre> [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Kristóffy Imre.]
45. P. Szabó Ernő, *A festő, aki Szentkuthy Miklóst is megihlette*, Magyar Nemzet, május 26. <https://mno.hu/grund/a-festo-aki-szentkuthy-miklost-is-megihlette-1287863> [Cirkuszábrázolás.]
46. Szalai Anna, *A kockák bánhatják a karcsúbb Liget-projektet*, Népszabadság, május 26. <http://nol.hu/belfold/ket-kocka-el-lesz-vetve-1536067> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
47. Varga Attila, *A fenék tíz százaléka*, Magyar Nemzet, május 30. <https://mno.hu/hetvegimagazin/a-fenek-tiz-szazaleka-1288407> [Cirkuszi játszóhely, utazócirkusz.]
48. *Még júniusban döntenek a Liget Budapestről*, Népszava, június 4. <http://nepszava.hu/cikk/1059290-meg-juniusban-dontenek-a-liget-budapestrol> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
49. Bóta Gábor, *Végleges lehet a Liget terve*, Népszava, június 5. <http://nepszava.hu/cikk/1059331-vegleges-lehet-a-liget-terve> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
50. *Egy hónapig gyerekbirodalom lesz a Hajógyári: Manók és artisták lepik el júniusban a szigetet*, Magyar Hírlap, június 5. http://magyarhirlap.hu/cikk/26887/Egy_honapig_gyerekbirodalom_lesz_a_Hajogyari [Bohóc, Poronty Cirkusz.]

51. *Most hétfvégén indul a Gyerek Sziget*, Magyar Nemzet, június 5. <https://mno.hu/grund/most-hetvegen-indul-a-gyerek-sziget-1289309> [Bohóc, Poronty Cirkusz.]
52. *Az újcirkusz magyar sztárjai turnéra indulnak*, Magyar Nemzet, június 5. <https://mno.hu/grund/az-ujcirkusz-magyar-sztarjai-turnera-indulnak-1289313> [Újcirkusz, Recirquel, Vági Bence, Cirkusz az éjszakában.]
53. Vári György, *A másik irányba is adni kell*, Népszabadság, június 5. <http://nol.hu/kultura/a-masik-iranyba-is-adni-kell-1538155> [Fekete Péter.]
54. *Cirkuszi elefánt ölt meg egy embert Németországban*, Magyar Nemzet, június 13. <https://mno.hu/kulfold/cirkuszi-elefant-olt-meg-egy-embert-nemetorszagban-1290655> [Cirkuszi állattartás.]
55. Szalai Anna, *Liget Budapest: kérnek a cirkuszból*, június 16. Népszabadság, <http://nol.hu/belfold/liget-budapest-tobb-helyet-kernek-megszunhet-a-barlangvasut-1540415> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
56. *Budapest Essentials különleges helyszíneken*, Népszava, június 25. <http://nepszava.hu/cikk/1061608-budapest-essentials-kulonleges-helyszineken> [Fővárosi Nagycirkusz, Fekete Péter.]
57. *Cirkuszparádével zárul a Gyerek Sziget*, Népszava, június 25. <http://nepszava.hu/cikk/1061513-cirkuszparadeval-zarul-a-gyerek-sziget>
58. *Tanyanyag lett a Trafó*, Népszabadság, június 25. <http://nol.hu/kultura/tanyanyag-lett-a-trafo-1547805> [Újcirkusz.]
59. *Harmincmilliárd forinttal több jut a kultúrára*, Magyar Nemzet, július 3. <https://mno.hu/grund/harmincmilliard-forinttal-tobb-jut-a-kulturara-1293650> [Fővárosi Nagycirkusz.]
60. *Harmincmilliárddal több a kultúrára*, Népszava, július 4. <http://nepszava.hu/cikk/1062446-harmincmilliarddal-tobb-a-kulturara> [Fővárosi Nagycirkusz.]
61. Lakner Dávid, *Cirkusz a népnek, hideg zuhany a Dürernek*, Magyar Nemzet, július 3. <https://mno.hu/belfold/cirkusz-a-nepnek-hideg-zuhany-a-durernek-1293643> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
62. *L. Simon László: Biodóm lesz az állatkertben*, Magyar Nemzet, július 4. <https://mno.hu/grund/l-simon-laszlo-palyazatot-irnak-ki-a-varosliget-kozpark-funkciojanak-erositesere-1293765> [Cirkuszi játszóhely.]

63. *Még keresik a helyet az új városligeti cirkusznak*, Magyar Nemzet, július 14. <https://mno.hu/belfold/meg-keresik-a-helyet-az-uj-varosligeti-cirkusznak-1295232> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
64. *A megvalósítható csoda: Minden kihívásnak megfelel majd az új cirkusz épülete*, Magyar Hírlap, július 14. http://magyarhirlap.hu/cikk/30410/A_megvalosithato_csoda [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
65. *A cirkusz kulisszái mögött*, Magyar Nemzet, július 18. <https://mno.hu/f22/a-cirkusz-kulisszai-mogott-1294002> [Cirkuszábrázolás, Fővárosi Nagycirkusz.]
66. *Ma van a Cirkuszok éjszakája*, Magyar Nemzet, július 18. <https://mno.hu/grund/ma-van-a-cirkuszok-ejszakaja-1295856> [Baross Imre Artistaképző, Eötvös Cirkusz, Exit Cirkusz, Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Légtornász Egyesület, Magyar Nemzeti Cirkusz, Richter Flórián Cirkusz *Circussimo*, *Cirkusz az egész világ*, *Legenda*.]
67. *Távozik a békéscsabai színház éléről Fekete Péter*, Magyar Nemzet, július 18. <https://mno.hu/grund/tavozik-a-bekescsabai-szinhaz-elerol-fekete-peter-1295854> [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fekete Péter.]
68. *Fekete Péter távozik a békéscsabai színház éléről*, Népszava, július 17. <http://nepszava.hu/cikk/1063887-fekete-peter-tavozik-a-bekescsabai-szinhaz-elerol> [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fekete Péter.]
69. *Ma rendezik a Cirkuszok éjszakáját: A fővárosban és öt vidéki helyszínen lesznek attrakciók*, Magyar Hírlap, július 18. http://magyarhirlap.hu/cikk/30751/Ma_rendezik_a_Cirkuszok_ejszakajat [Baross Imre Artistaképző, Eötvös Cirkusz, Exit Cirkusz, Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Légtornász Egyesület, Magyar Nemzeti Cirkusz, Richter Flórián Cirkusz *Circussimo*, *Cirkusz az egész világ*, *Legenda*.]
70. Markovics Péter, *Elefántok a Balatonban: Látványos műsorokkal, különleges attrakciókkal kápráztattak a cirkuszok*, Magyar Hírlap, július 19. http://magyarhirlap.hu/cikk/30796/Elefantok_a_Balatonban [Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Nemzeti Cirkusz.]
71. Öry Mariann, *Holnaptól újra Tusványos*, Magyar Hírlap, július 19. http://magyarhirlap.hu/cikk/30812/Holnaptol_ujra_Tusvanyos [Baross Imre Artistaképző, Fekete Péter.]
72. „Ez itt az én hazám...” Népszava, július 20. <http://nepszava.hu/cikk/1063961-ez-itt-az-en-hazam> [Cirkuszi állattartás, Cirkuszok Éjszakája, Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Nemzeti Cirkusz.]
73. *Lehel kürtje*, Népszabadság, július 23. <http://nol.hu/utazas/lehel-kurtje-1548295> [Cirkuszi zene.]

74. *Érzéki revü-cirkusz a Margitszigeten*, Népszava, július 25. <http://nepszava.hu/cikk/1064565-erzeki-revu-cirkusz-a-margitszigeten> [Revü-cirkusz, Steve Bor, Nathan Clarke, Ooh La La.]
75. Hrecska Renáta, *Átértékelik a cirkusz jelentőségét*, Magyar Hírlap, július 28. http://magyarhirlap.hu/cikk/31650/Atertekelik_a_cirkusz_jelentoseget [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fővárosi Nagycirkusz, Fekete Péter.]
76. *Négyszáz programmal készülnek az Ördögkatlanra*, Magyar Hírlap, július 31. http://magyarhirlap.hu/cikk/31902/Negyszaz_programmal_keszulnek_az_Ordogkatlanra [Újcirkusz, Galapiat Cirque, Cirque Platzak.]
77. *Nyolcvanöt éves a világ egyik leghíresebb bohóca*, Magyar Nemzet, július 31. <https://mno.hu/grund/nyolcvanot-eves-a-vilag-egyik-leghiresebb-bohoca-1298016> [Bohóc, Orosz Állami Nagycirkusz, Oleg Popov.]
78. Szathymáry István Pál, *Ne csak a látóknak legyen teljes az élmény*, Magyar Nemzet, július 31. <https://mno.hu/grund/akku-hogy-a-szinhas-ne-csaka-latoknak-legyen-teljes-elmany-1297977> [Cirkuszi játszóhely.]
79. *Friss magyar filmek minden nap a SzigetMoziban*, Magyar Hírlap, augusztus 6. http://magyarhirlap.hu/cikk/32353/Friss_magyar_filmek_minden_nap_a_SzigetMoziban [Akoreacro, Cirk La Putyka, Groutesque Gymnastics, Klaxon, IV. em. 14.]
80. *Hétfőn kezdődik a Sziget*, Magyar Hírlap, augusztus 7. http://magyarhirlap.hu/cikk/32459/Hetfon_kezdodik_a_Sziget [Újcirkusz.]
81. Bóta Gábor, *Füledten erotikus éjszakák*, Népszava, augusztus 8. <http://nepszava.hu/cikk/1066038-fulledten-erotikus-ejszakak> [Revü-cirkusz.]
82. *Sziget – Már ezrek érkeztek a fesztiválra*, Népszava, augusztus 9. <http://nepszava.hu/cikk/1066142-sziget---mar-ezrek-erkeztek-a-fesztivalra> [Cirkuszi játszóhely.]
83. *Már ezrek érkeztek a Hajógyári szigetre*, Magyar Hírlap, augusztus 9. http://magyarhirlap.hu/cikk/32559/Mar_ezrek_erkeztek_a_Hajogyari_szigetre [Cirkuszi játszóhely.]
84. *Kezdődik a Sziget*, Magyar Hírlap, augusztus 10. http://magyarhirlap.hu/cikk/32607/Kezdodik_a_Sziget [Cirkuszi játszóhely.]
85. *Közel négyszáz program a Vidor Fesztiválon*, Magyar Hírlap, augusztus 10. http://magyarhirlap.hu/cikk/32623/Kozel_negyszaz_program_a_Vidor_Fesztivalon [Recirquel.]

86. *Robbie Williams-szel nyit a szabadság szigete*, Magyar Nemzet, augusztus 10. <https://mno.hu/grund/ujra-nyit-a-szabadsag-szigete-1299321> [Cirkuszi játszóhely.]
87. *Csaknem 400 program a Vidor Fesztiválon*, Népszava, augusztus 11. <http://nepszava.hu/cikk/1066263-csaknem-400-program-a-vidor-fesztivalon> [Recirquel.]
88. *Gerendai: Látogatottsági rekordot döntött a Sziget*, Magyar Nemzet, augusztus 16. <https://mno.hu/grund/gerendai-latogatottsagi-rekordot-dontott-a-sziget-1300365> [Cirkuszi játszóhely.]
89. R. Kiss Kornélia, *Nem lesznek kézen álló macskák a nagycirkuszban*, Magyar Nemzet, augusztus 17. <https://mno.hu/grund/nem-lesznek-kezen-allo-macskak-a-nagycirkuszban-1300344> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz, II. Nemzetközi Kínai Cirkuszművészeti Fesztivál, Fekete Péter.]
90. *Katonai repülőgépekkel menekítettek Amerikába mexikói vadállatokat*, Magyar Hírlap, augusztus 27. http://magyarhirlap.hu/cikk/33868/Katonai_repulogepekkel menekitettek_Amerikaba_mexikoi_vadallatokat [Cirkuszi állattartás.]
91. *Elkezdődött a Vidor Fesztivál*, Magyar Hírlap, augusztus 28. http://magyarhirlap.hu/cikk/33996/Elkezdodott_a_Vidor_Fesztival [Cirkuszi játszóhely.]
92. *Oberfrank Pál váltja Fekete Pétert*, Magyar Nemzet, augusztus 31. <https://mno.hu/grund/oberfrank-pal-valtja-fekete-petert-1302322> [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fekete Péter.]
93. *30 év után tudta meg az új háziúrtól, hogy nem is lakás, ahol lakik*, Magyar Nemzet, szeptember 15. <https://mno.hu/eztirtaamagyarnemzet/szept-14-1304279> [Beketow-cirkusz, Czája család.]
94. Ficsor Benedek, *Vérengzés, nyomor és szomorú Messi*, Magyar Nemzet, szeptember 24. <https://mno.hu/f22/az-ev-legjobb-sajtofotoi-1305804> [Cirkuszábrázolás, cirkuszi állattartás.]
95. Lányi András, *Ligetprojekt: mire megy ki a játék?*, Magyar Nemzet, szeptember 26. <https://mno.hu/hetvegimagazin/ligetprojekt-mire-megy-ki-a-jatek-1306022> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
96. Hrecska Renáta, *A bohóc karaktere a legősibb szerep*, Magyar Hírlap, szeptember 23. http://magyarhirlap.hu/cikk/36011/A_bohoc_karaktere_a_legosibb_szerep [Bohóc, cirkuszi elem más művészeti ágban.]

97. Gáborné Haáz Andrea, *Gettó helyett új távlatok*, Népszabadság, szeptember 29. <http://nol.hu/belfold/getto-helyett-uj-tavlatok-1565937> [Szociális cirkusz.]
98. R. Kiss Kornélia, *Kis macska, nagy macska*, Magyar Nemzet, október 2. <https://mno.hu/grund/kis-macska-nagy-macska-1306822> [Fővárosi Nagycirkusz, Flying Boys, Flying Farfans, Gerling csoport, Teibler csoport, White Fantasy, X-Treme Brothers, Eva Chris, Fekete Péter, *Balance*.]
99. *Nagy dobásra készülnek a Hősök terén*, Népszava, október 3. <http://nepszava.hu/cikk/1071985-nagy-dobasra-keszulnek-a-hosok-teren> [Fővárosi Nagycirkusz, Flying Boys, Gerling csoport, X-Treme Brothers, *Balance*.]
100. Bóta Gábor, *Halálmegvető játékoság akarattal és koncentrációval*, Népszava, október 5. <http://nepszava.hu/cikk/1072120-halalmegveto-jatekosag-akarattal-es-koncentracioval> [Fővárosi Nagycirkusz, Duo Claire, Flying Boys, Flying Farfans, Gerling csoport, White Fantasy, X-Treme Brothers, Eva Chris, Fekete Péter, *Balance*.]
101. R. Kiss Kornélia, *Küzdőszellem és kibillenő egyensúly*, Magyar Nemzet, október 8. <https://mno.hu/grund/kuzdoszellem-es-kibilleno-egyensuly-1307937> [Fővárosi Nagycirkusz, Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Gerling csoport, X-Treme Brothers, Teibler csoport, Eva Chris, *Balance*.]
102. *Hárman kapják idén a Nemzet Művésze díjat*, Magyar Hírlap, október 19. http://magyarhirlap.hu/cikk/38300/Harman_kapjak_iden_a_Nemzet_Muvesze_dijat
103. *Megvannak a nemzet új művészei*, Népszabadság, október 19. <http://nol.hu/belfold/megvannak-a-nemzet-uj-muveszei-1570003>
104. *Számít a segítség – Diákok a Hős utcában*, Magyar Nemzet, október 19. <https://mno.hu/belfold/szomit-a-segitseg-diakok-a-hos-utcaban-1309448> [Szociális cirkusz.]
105. *Hárman lettek a nemzet művészei*, Magyar Hírlap, október 20. http://magyarhirlap.hu/cikk/38338/Harman_lettek_a_nemzet_muveszei05
106. *Átszabták a Ligetet*, Népszava, október 27. <http://nepszava.hu/cikk/1074354-atszabtak-a-ligetet> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
107. Hrecska Renáta, *Akrobatikus varázslatok a levegőben*, Magyar Hírlap, október 28. http://magyarhirlap.hu/cikk/38969/Akrobatikus_varazslatok_a_levegoben [Fővárosi Nagycirkusz, Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztivál, Flying Farfans, Gerling csoport, Teibler csoport, X-Treme Brothers, Fekete Péter, Kimberly Lester, *Balance*.]

108. *Megvan a nagycirkusz új helye?*, Népszava, november 3. <http://nepszava.hu/cikk/1075181-megvan-a-nagycirkusz-uj-helye> [Cirkuszi játszóhely, Fővárosi Nagycirkusz.]
109. *Családi fesztivál a Millenárison*, Magyar Hírlap, november 5. http://magyarhirlap.hu/cikk/39609/Csaladi_fesztival_a_Millenarison [Tintaló Cirkusz.]
110. Rab László, *Egércasting*, Népszabadság, november 8. <http://nol.hu/kultura/egercasting-1573909> [Cirkuszi állattartás.]
111. *Jónak lenni jó!*, Népszava, november 19. <http://nepszava.hu/cikk/1076885-jonak-lenni-jo> [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fővárosi Nagycirkusz, Fekete Péter.]
112. *Bűvészturkkel tüntetik el a Fővárosi Nagycirkuszt*, Magyar Nemzet, november 26. <https://mno.hu/grund/buvesztrukkel-tuntetik-el-a-fovarosi-nagycirkuszt-1315925> [Fővárosi Nagycirkusz, Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztivál, Gerling csoport, Czeisler Ferenc, Fekete Péter, *Balance*.]
113. Hrecska Renáta, *Jubilál a budapesti cirkuszfesztivál*, Magyar Hírlap, november 26. http://magyarhirlap.hu/cikk/41230/Jubilal_a_budapesti_cirkuszfesztival [Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztivál, Fővárosi Nagycirkusz, Fekete Péter, Gerling csoport, *Balance*.]
114. *Frenák Pál kapta a Moholy-Nagy Díjat*, Magyar Nemzet, november 27. <https://mno.hu/grund/frenak-pal-kapta-a-moholy-nagy-dijat-1316181> [Cirkuszi elem más művészeti ágban.]
115. Bóta Gábor, *Leváltották a Fővárosi Nagycirkusz igazgatóját*, Népszava, november 30. <http://nepszava.hu/cikk/1078082-levaltottak-a-fovarosi-nagycirkusz-igazgatojat> [Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztivál, Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fővárosi Nagycirkusz, Fekete Péter, Kristóf István, Kristóf Krisztián, Kriza Zsigmond, Richter József.]
116. *Miniszteri biztos van mától a Fővárosi Nagycirkusz élén*, Magyar Nemzet, december 1. <https://mno.hu/belfold/miniszteri-biztos-van-matol-a-fovarosi-nagycirkusz-elen-1316697> [Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztivál, Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fővárosi Nagycirkusz, Fekete Péter, Kristóf István, Kriza Zsigmond, Richter József.]
117. *A MACIVA-vezető a Fővárosi Nagycirkusz igazgatója is*, Népszava, december 3. <http://nepszava.hu/cikk/1078490-a-maciva-vezeto-a-fovarosi-nagycirkusz-igazgatoja-is> [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fővárosi Nagycirkusz, Fekete Péter, Richter József.]

118. Hrecska Renáta, *Közösen és hatékonyabban*, Magyar Hírlap, december 4. http://magyarhirlap.hu/cikk/41925/Kozosen_es_hatekonyabban [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft..]
119. Szalai Anna, *Csordás Lajos, Sakkbábuként tologatják az épületeket a ligetben*, Népszabadság, december 13. <http://nol.hu/belfold/sakk-a-ligetben-1579793> [Cirkuszi játszóhely.]
120. *Seregi Zoltán a békéscsabai direktor*, Népszava, december 18. <http://nepszava.hu/cikk/1079992-seregi-zoltan-a-bekescsabai-direktor> [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fekete Péter.]
121. *Seregi Zoltán folytathatja Békéscsabán*, Magyar Nemzet, december 18. <https://mno.hu/grund/seregi-zoltan-folytathatja-bekescsabán-1319815> [Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft., Fekete Péter.]
122. *Egy iskola, ahol nincs gyerekkor*, Magyar Nemzet, december 19. <https://mno.hu/eztirtaamagyarnemzet/egy-iskola-ahol-nincs-gyerekkor-1319986> [Artistaképzés, Baross Imre Artistaképző.]
123. *Szilveszterkor becsomagolják a Fővárosi Nagycirkuszt*, Magyar Hírlap, december 30. http://magyarhirlap.hu/cikk/44000/Szilveszterkor_becsomagoljak_a_Fovárosi_Nagycirkuszt [Fővárosi Nagycirkusz, Flying Boys, Gerling csoport, Rippel fivérek, X-Treme Brothers, *Balance*.]
124. Juhász Dániel, *Jancsi bohóc, az első magyar bajazzo*, Népszava, december 31. <http://nepszava.hu/cikk/1081033/2> [Jancsi bohóc (Morgenroth Károly).]

---

* A szerző az MTA – PPKE Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport tudományos főmunkatársa.

Forrásközlemények I.

--- *Blondin* >>>

Euer Wohlgeboren!*

Margarethen-Insel.

Programm zur Vorstellung

des Herrn **Blondin**, der Held des Niagara.

1. Abteilung:

Grosses Concert ausgeführt von

- a.) des Regiments-Kapelle des löbl. k.k. Infanterie-Rgmts Hoch und Deutschmeister, Dirigent: Herr Kappelmeister Dubez,
- b.) der Regiments-Kapelle des löbl. k.k. Infanterie-Rgmts Baron Bianchi, Dirigent: Herr Kappelmeister Paba,
- c.) der Musik-Kapelle des städtischen Theaters, bestehend aus 40 Musikern, unter der Leitung des Musik-Direktors Herrn Alois Pischinger.

1. Abtelilung:

Production des Herrn Blondin.

- 1. Die Promenade.
- 2. Die Ruhe.
- 3. Der Lauf.
- 4. Auf dem Kopfe.
- 5. Die Polka auf dem Trommel. Herr Blondin schlägt unter Begleitung der Militärmusik eine Polka auf der Trommel.
- 6. Grosse gymnastische Hebungen.

7. Das Frühstück in der Luft. Herr Blondin trägt einen Tisch, Stuhl und eine Flasche Champagner, welche er auf das Wohl des Best-Ofner Publikums leeren wird.

8. Abteilung:

Ball im Freien bei festlicher Beleuchtung des Tanzplatzes.

1. Abteilung:

Grosses Brillant-Feuerwerk in 2 Fronten, vom Pyrotechniker Herrn I. Meyer

Die Zwischenpausen werden durch steigende Ballons und Raketen ausgefüllt

---

* [Országos Széchényi Könyvtár](#) Színháztörténeti Tár

--- Dupszky Ferencz >>>

Csupán még 4 előadás leend.*

A szabadjegyek ma kivétel nélkül érvénytelenek.

Ingyen-sorsolása egy értékes nyerges-lónak.

Első magyar nemzeti műlovarda.

Tulajdonos és igazgató **Dupszky** Ferencz.

Az újonnan épített és fényesen díszített lovarkörben.

Dées Csütörtökön július 17-dikén **1873**.

Az Európa Szálloda udvarán

2 Nagyszerű Előadás. 2

a magasabb műlovaslás, lóidomítás, testgyakorlat, kötéltáncz és némajátékban, gazdag és változatos műsorozattal.

Kezdete az első előadásnak d.u. 5 órakor. – a másodiknak esti 8 órakor.

Ingyen kisorsolása egy értékes nyerges-lónak.

Ma Csütörtökön Július 17-kén délután 5 órakor nagy dísz- és iskolás gyermek előadás kiválóan a cirkus látogató ifjúsághoz mért műsorozattal leszállított helyárrakkal, mely alkalommal a gyermekek által csak 10 kr. lesz fizetendő. Esti 8 órakor nagyszerű előadás és ingyen sorsolása egy értékes nyerges-lónak. Mindenki ki a lovardába jön: egy számozott hely után 3, második, harmadik és negyedik hely után 2, és karzat után 1 jegyet kap

ajándékba. 400 darab sorsjegy adatik ki. A sorshúzás a lovarkörben a t. cz. közönség előtt történik. Nyerőszám csak egy lesz. Ki a lovat számjával megnyerte, okvetlen jelen kell lennie a lovardában, hogy nyerő számját előmutathassa, különben a nyeres érvénytelen.

Nagyéremű közönség! Tisztelettel kéretik, szíveskedjen ezen előadásra szükségelt belépti jegyeket még e nap folytán váltani: - szabadjegyek az előadáshoz érvényen kívüliek, a helyárok ez előadáshoz fölemeltetvén; és pedig következőleg: Számozott hely 1 frt. 20 kr. – Második sor 1 frt, Harmadik és Negyedik sor 80 kr. – Karzat 30 kr. – Katonajegy a karzatra közlegények részére 20 kr.

Az előadás szüneteiben a t. cz. közönséget 6 bohócz fogja mulattatni. – Ezenkívül még igen sok lovaglási és testgyakorlati jelenet.

Tisztelettel van szerencsém jelenteni, hogy Vasárnap július 20-kán itt helyben előadásaim sorozatát befejezendem. Minek következtében a magam és társaim nevében, mély köszönetemet fejezem ki a t. cz. közönségnek számos látogatásáért, - és ígérem, hogy törekvésem oda leend irányozva, hogy a még hátralevő előadásaim a legérdekesebbek legyenek. Teljes tisztelettel Dupszky F. műlovar igazgató.

Pénztárnyitás 7 és fél órakor, kezdete 8 órakor. – A délutáni előadáshoz pénztárnyitás 4, kezdete 5 órakor.

Holnap Pénteken Július 18-kán jótékony célú nagy dísz-előadás, mely előadás jövedelmének fele a helybeli szegényalap javára fordíttatik.

---

* [Országos Széchényi Könyvtár](#) Színháztörténeti Tár

[--- Sidoli >>>](#)

[1883] Preis 10 kr.*

Budapest. 10. Vorstellung

CIRCUS SIDOLI

Heute Montag, den 9. Juli Abends 8 Uhr:

Grosse Vorstellung.

1. „Galopp-Voltige“ auf ungesatteltem Pferde ausgeführt von Herrn Panaite Riza.
  2. Der kleinste Parforce- und Grottesque-Reiter Franzini Sidoli in seinen vorzüglichsten Evolutionen zu Pferde ohne Sattel.
  3. Emir und Oskar, Hengste, vorzüglich dressirt und vorgeführt vom Director Sidoli.
  4. Jappanesische Leistungen auf den Füßen, ausgeführt von Herrn Benedetti.
  5. Saltomortale vor- und rückwärts, endigend mit dem Riesen-Tunnelsprung, ausgeführt von dem kühnen jugendlichen Reiter (ohne Sattel) Cäsar Sidoli.
  6. „Sultan“, Hengst, Prachtexemplar seiner Art, in Freiheit auf das vorzüglichste dressirt und vorgeführt von Herrn Sidoli.
  7. Entrée comique des Herrn Otto.
  8. Norma, arabische Stutte, geritten in allen Gangarten von Frl. Medea Sidoli.
  9. Miss Ella, vorzügliche Parforce- und Grottesque-Reiterin in ihren Pas Attituden und Temposprüngen über verschiedene Gegenstände zu Pferde im Galopp, endet mit dem Fahnen-Sprung.
10. Ikarische Spiele auf den Füßen, ausgeführt von der Familie Benedetti.
11. Grosse Production der beiden asiatischen Riesen-Elefanten Adela und Gemona. Diese beiden Elefanten, welche eine Höhe von über 6 Schuh haben, werden das hochgeehrte P. T. Publikum mit ihren Leistungen überraschen; vorgeführt von Herrn W. E. Humpfreys.

10 Minuten Pause.

Zum Schluss

Ashenbrödel

Grosse phantastische Pantomime, dargestellt mit 80 Kinder im Alter von 10 bis 12 Jahren.

Namen der erscheinenden berühmten Persönlichkeiten.

Der Fürst des Festes mit seinem Hofmeister. – Der König von Indien. – Ashenbrödels Vater und Schwestern – General Schlick. – Victor Emanuel, König von Italien. – Zwei Edle des Landes. – General Garibaldi. – Wilhelm, Kaiser von Deutschland. – Zwei Edle des Landes. – Mac-Mahon, Präsident der französischen Republik. – Feldmarschall Graf Radezky. Der türkische Sultan Abdul-Aziz in Begleitung eines Mohren. – Zwei Edle des Landes. – Fürst Bismarck. – Der König von Griechenland. – Zwei Edle des Landes. – Kaiser Alexander von Russland, in Begleitung eines Kosaken. – Zwei Edle des Landes. John Bull, Repräsentant der englischen Nation. – Julius Cäsar, römischer Kaiser. – Zwei Edle des Landes. – Carl der I., König von Rumänien. – Umberto, König von Italien – Der Kaiser und König - Ashenbrödel tritt incognito mit 4 Diener auf. – Dienern und Gefolge.

Die eintretenden Persönlichkeiten werden mit der ihrer Nationalität entsprechenden Volkshymne und elektrischer Beleuchtung empfangen.

Die Direktion behält sich vor, unvorhergesehenen Hindernisse wegen das Programm zu ändern und durch neue Nummern zu ersetzen.

Morgen Dienstag, den 9 Juli. **1883**:

Unwiederruflich Abschieds-Vorstellung

Zum Benefice der beliebten Luftgymnastiker Gebr. Alfred u. Ervin Ferroni.

Zum ersten Male: Der Tauchersprung der ganzen Höhe des Circusses ausgeführt vom Beneficianten Ervin Ferroni.

Zum Schluss zum letzten Male:

Ashenbrödel.

---

* [Országos Széchényi Könyvtár](#) Színháztörténeti Tár

Forrásközlemények II.

--- *Beketow 1904* >>>

[1904] Circus **Beketow***

a városligeti állatkertben.

200 személy, csakis elsőrangú művészek.

120 ló, spanyol szamarak, elefántok, zebrák, indiai zebusok.

Ma este fél 8 órakor Fényes Előadás.

Legnagyobb szenzáció! Budapesten új!

A század legnagyobb mutatója!

Szalagmenet a levegőben.

Looping the Loop in der Luft Wortley-Bayer Brothers

Alexandroff a kitűnő orosz ének- és táncz-csoport. 5 hölgy, 3 úr, 1 fiú.

Bikaviadal (Paródia a híres bikaviadatok mintájára.) Majdnem valódi spanyol bikákkal bemutatja a külön e célra szerződött nagyon is spanyol Banderilla.

Ezenkívül az újonnan szerződött művészek, lovarok fellépte. A legjobb iskola- és szabadidomított lovak elővezetése. 10 bohóc és Auguszt

Helyárak: Páholy (4 személyre) 16 K. Páholy-ülés 4 K. Zártszék 3. K. Tribün 3 K. I. hely 2 K. II. hely 1.20 K. Karzat 60 fillér.

A cirkusz-pénztár d.e. 10 órától kezdve egész nap nyitva van.

Jegyek – kizárólag az esti előadásokra – előre válthatók Patzik Lujza dohányárudájában Kristóf-tér és Bécsi utca sarkán d. u. 5 óráig.

Vasár- és ünnepnap két előadás délután 4 órakor és este 8 órakor.

Csakis a délutáni előadásokon 10 éven aluli gyermekeknek az összes ülőhelyeken fél árak. Úgy a délutáni valamint az esti előadáson ugyanegy műsor.

---

* [Országos Széchényi Könyvtár](#) Színháztörténeti Tár

--- K. Lipót 1907 >>>

[1907] Csak rövid ideig!*

Hideg időben a cirkusz fűtve van.

Első és legnagyobb nemzeti

Czirkusz K. Lipót

Kőbánya, Szt. László-tér

Óriási cirkusz sátor, 2500 személy befogadására.

100 személy, 36 ló, 16 podgyáskocsival.

Saját Washington világítási berendezés.

Saját zenekar.

Szerdán, március 27-én este 8 órakor

Sport-előadás.

Elsőrangú társaság.

Szenzációs, nagyvárosi óriási program.

Először: Sétalovaglás akadályokkal.

Bohózatos sport-jelenetek.

Valamint az eddig sehol nem látott csodálatos

Négyes jokey bravúr 4, 2 és egy lovon

a (négy) Könyöt testvérek által.

Csütörtökön, március 28-án este 8 órakor

Hölgy dísz-estély

melynél a legtöbb műsorszámot hölgyek adják elő.

Nagypénteken nincs előadás.

Szombaton, március 30-án este 8 órakor.

Újdonságok-estélye.

Húsvét vasárnap és hétfőn naponta

2 nagy dísz-előadás 2

Délután 4 és este 8 órakor.

<p>Szünet alatt</p> <p>a világ legkisebb lova 72 centiméter magas, 6 éves, Jáva szigetéről való. 20 fillér belépődíj mellett megtekinthető. Gyermeknek 10 fillér.</p> <p>A műsorszámok közti szünetek alatt a közönséget Bohócok és Augusztok mulattatják</p>	<p>Pénztárnyitás a cirkuszban egy órával az előadás megkezdése előtt.</p> <p>Kitűnő buffet a cirkuszban.</p> <p>Részletes műsor a jegyszedőknél 20 fillérért kapható</p>
---	--

Helyárak: Zártszék 2 kor. I. hely 1 k. 80 f, II. hely 1 k. 20 f, III. hely 80 f, Karzat 40 f. Katonáknak őrmestertől lefelé, valamint 10 éven aluli gyermekeknek az I. II. III. helyen és a karzaton vasár- és ünnepnap esti előadás kivételével fél helyárak. A jegy csak arra az előadásra érvényes a melyre váltatott.

---

* [Országos Széchényi Könyvtár](#) Színháztörténeti Tár

[--- Artisták Pesthen és Budapesten \(2. rész\) >>>](#)

Kemény Gyula: Artisták Pesthen és Budapesten* (2. rész)

A Király-utcában volt Feistinger Jánosnak a vendéglője, a „Kék macska” (Blaue Katz’) itt honosították meg először az állandó társulatot, amely belépődíj mellett működött. A „Kék macskának” Schönberg Rudolf, Chorini Richárd, Honetz Károly komikusok, Waldau Jeanette, Fischer Karolin, Hildegard Jeanette, Mutzbauer Karolina és Róza, Vallé Jenny, Neumayer Márta voltak a vonzóerői, akik részére Oroszy Henrik, akkor még Jálics Ferenc borkereskedő cég könyvelője, „Caprice” álnév alatt írta a pikáns, de rendkívül szellemes kuplékat és erotikus bohózatokat. Sem azelőtt, sem azóta olyan kiváló emberek nem kerültek együvé, mint a „Kék macska” művészgárdája. A főváros legelőkelőbb társadalmi rétegeiből kikerült férfiközönség kacagott és tombolt Caprice szinte egyértelmű trágárságainak hallatára, melyek Waldau Jeanetteben és Schönberg Rudolfban felülmúlhatatlan interpretátorokat találtak. A „Kék Macska” esténként zsúfolásig megtelt és olyan hírnévre tett szert még külföldön is, hogy minden idegen, aki Pestre vetődött és mulatni akart, ott feltétlenül megfordult. A walesi herceg, a későbbi angol király, ha Budapesten tartózkodott, gróf Károlyi Pista, Festetich Tasziló herceg; Szemere Miklós, Üchtritz Zsigmond báró és Eszterházy Miki gróf társaságában a „Kék macskában” mulatott.

A Király-utca és Laudon-utca sarkán levő „Berger-pince” is hangos volt a kacajtól. A helyiség tulajdonosa a szépségéről és kacérságáról híres Berger Málsai ugyancsak kitűnő társulatot szervezett vendégei szórakoztatására. Itt játszott Fürst Károly társulata, melynek starja felesége, a kis Weichselberg Riza volt. Rövid ideig itt működött Geistiger Mária énekesnő, egy bűbájos, lángvöröshajú, gyönyörű termetű művésznő, aki tűzoltóruhában előadott „Mit der Spritzen in der Hand!” című trágár kupléját szünni nem akaró tapssal jutalmazta az odajáró aranyifjúság. A szép tulajdonosnő, Berger Malcsi, azonban veszedelmes konkurenst látott a vörös hajú Máriában és rövidesen elbocsájtotta. Bécsbe ment és ott végképp elzüllött.

*

A múlt század hatvanas éveiben, ahol jelenleg a Lipót-körút hatalmas palotasora húzódik végig a Margithídig, állott az úgynevezett Tüköry gát, melyen csak egyetlen épület állott, a Tüköry-féle sörgyár, óriási kiterjedésű kert közepén. Ettől jobbra és balra hatalmas fatelepek sorakoztak egymás mellé, ahol a pesti fakereskedők fakészletüket tartották. A város felé eső részen az „Új épületig”, amely Budapest leghatalmasabb kaszárnyája volt, a tűzifakereskedők telepei állottak, míg a Tüköry-féle sörgyártól felfelé a Dunaparton végig, párhuzamosan a Margitszigettel az épületfakereskedők telepei sorakoztak egymás mellé. Ez a két fatér különösen az, melyen a tűzifa volt elhelyezve, a legveszedelmesebb tolvajnépnek volt a búvóhelye. Itt tanyáztak télen-nyáron a hírhedt pesti betörők és zsebmetszők kedveseikkel és barátaikkal. A farakások alatt barlangokat ástak, melyekben nemcsak meghúzódtak a rendőrség elől, hanem azokba rejtették el a betörésekből és lopásokból származó rengeteg holmit is. A fakereskedők és e veszedelmes nép között mintegy titkos egyezség állott fenn. A fakereskedők hallgatólag megtúrták őket azon a helyen, viszont a tolvajok vigyáztak arra, hogy a fát senki el ne lopja. Annyira veszedelmes volt akkoriban az a vidék, hogy a Transport-házban (a mai Nádorkaszárnya) levő katonáknak csakis csapatostul volt szabad a fatéren keresztül menniök.

Ebben a környezetben fogamzott meg Tüköry Károlynak agyában az az eszme, hogy a sörgyár mellett elterülő nagy kertben a bécsi Schwender Kolosszeum mintájára mulatóhelyet alapítson. Pesten akkortájt több hírhedt táncterem volt, mint a „Horgonyterem” (Ankersaal) a Hajóstéren, ahol ma az Operaház áll, ott volt akkor a zsbivásár. A Flóra-terem a Király-utcában stb. Ezeknek női látogatói legtöbbyire a rendőri felügyelet alatt álló nők soraiból kerültek ki, akik fesztelen viselkedésük által nagy vonzerőt gyakoroltak az akkori pesti aranyifjúságra.

Tüköry Károly, akinél fontosabb volt a jó üzlet, mint a közerkölcs, megépítette kertjének a Tükörygát felé eső részén hatalmas vendéglőjét, óriási táncteremmel és mellékhelyiségekkel és azt bécsi barátjának, Schottenhammer Jánosnak évi 3600 forintér, ami akkor óriási összeg volt, bérbeadta. Schottenhammer „Újvilág” (Neue Welt) címen nyitotta meg helyiségét, ahova szerződtette a Horgony-terem hírhedt táncmesterét, Linzer Palit, aki arról volt híres, hogy ő honosította meg a Horgony-teremben a „Debardeur” bálakat, ahol a hölgyek egyetlen ruhadarabja az arcukon levő álarc volt és így táncolták a kánkánt.

Pesten mindenki örültnek tartotta úgy Tüköryt, mint Schottenhammert, hogy olyan vidéken, ahol az élet- és vagyonbiztonság a legrosszabb lábon állott, éjjeli mulatóhelyet nyitottak. Tüköry és Schottenhammer azonban jól ismerték a pestieket és tudták, hogy milyen eszközökkel lehet őket odacsábítani. Linzer Pali összeszedte a pesti táncteremből a legszebb százhusz táncosnőt, akiknek fejenkint és naponkint egy forint ötven krajcárt fizetett és azok szívesen jöttek, mert egyrészt nem félték a veszedelmes vidéktől, másrészt a többi táncteremben fizetést egyáltalán nem kaptak. A táncosnőket, előtáncosokat, cigányokat és pincérekét minden délután 3 órakor a Gyár-utca sarkán levő régi pályaudvarnál egész sor omnibusz várta, minden omnibusz bakján a kocsis mellett két-két ferencvárosi jassz ült, kezükben bikacsekkel és ilyen „fedezet” mellett indult el a kocsisor az „Újvilág” felé.

És megtörtént az a nem várt eset, hogy az „Újvilág” összes termei és különszobái a megnyitás napján zsúfolásig megteltek és a híres pesti fiakkeresek alig győzték a vendégeket odaszállítani. Nem is történt semmi baj, mert Tüköry és Schottenhammer véd- és dacszövetséget kötöttek a fatér veszedelmes lakóival, akiket bőven elláttak enni- és innivalóval, miáltal vendégeik élet- és vagyonbiztonságát a legtökéletesebben biztosították.

A következő évben, 1864-ben nagy éhínség dühöngött Magyarországon és Schottenhammer meg akarta honosítani párisi minta szerint a szabad ég alatti bálakat. Ez azonban nem sikerült neki, mire hatalmas deszkabódét építtetett és annak a színpadán Párisból és Berlinből szerződtetett varieté különlegességeket léptetett fel. A lokáljában Schottenhammernek sikerült, olyan műsort összeállítani, amilyent azelőtt Pesten sohasem láttak és ezáltal óriási anyagi haszonra tett szert. Ő hozta Pestre legelőször az első francia chansonettet, Mlle Antoinettet, aki francia trágárságait olyan mimikával kísérte, hogy azokat még a soroksári sváb paraszt is megértette. Szenzációs sikerében azonban a pesti rendőrség megzavarta, és kiutasította őt a városból. Ott léptek fel a „five brothers Haynes” angol akrobata csoport, a Hadzsi Ibrahim-féle arab csoport, a Nishi-Joshi japán-csoport, Steward angol zsonglőr, Chorini Richárd, a már akkor is népszerű pesti komikus és végül Mannsfeld, a híres bécsi énekesnő, aki nagyszerű előadásával és slágerszámaival valósággal eksztázisba hozta a közönséget. Itt ismerkedett meg Thaisz Elek Pest város főkapitánya, a feleségével, Reich Fannyval, aki minden este elbájoló mosollyal ült a jegypénztárban. Thaisz beleszeretett a ragyogó szép asszonyba, aki akkor Linzer Palinak, a táncmesternek volt a felesége és megszöktette. Pali nap-nap után megjelent a főkapitányi hivatalban, és mindig hangosabban követelte vissza szépséges nejét, míg végre egy napon Linzer Palit lefotgák és a rendőrorvos konstatálta, hogy közveszélyes örült. Mint ilyent a Lipótmezőn helyezték el, ahol Linzer Pali meghalt és Thaisz feleségül vette az özvegyét.

Schottenhammer után többen próbálkoztak az „Újvilágban”, azonban egyik bérlő a másik után ment tönkre, míg végre 1870-ben a helyiséget bezárták, az épületet lerombolták és ma egész sor palota áll a helyén.

A varieté színpad most már gyökeret vert Pesten és 1874-ben a Carlé testvérek társultak Weisz Károly nevű artistával, aki Chevalier de Blanc, a húszejtű ember néven produkálta magát mint komikus. Ezek a Károly-kaszárnyának a Rostély-utcában (Gerlóczy-utcában) levő részén a félemeleten nagy helyiséget béreltek és itt varieté színházat létesített.

A varieté titkára lett egy Singer Károly nevű volt kávé, aki rendkívül ügyesen és ötletesen állította össze a műsort, úgy, hogy az nagy látogatottságnak örvendett. Egy napon Singer, aki időközben nevét Somossyra magyarosította, összeveszett az egyik igazgatóval, Carlé Henrikkel, aki őt minden felmondás nélkül azonnal elbocsátotta. A nagy összeköttetésekkel bíró Somossy Károly ekkor kibérelte a Beleznay-kertben lévő vendéglő helyiségét és ott varieté színpadot létesített, melyen nagyszerű artista számokból álló műsort nyújtott. Az üzlet kitűnően bevált és Somossy nagy vagyona tehetett volna szert, ha nem forgatta volna különösképpen a harminckétlevelű bibliát és nem szerette volna mindennél jobban a nála szerződésben levő énekesnőket, akiknek végül mindig ő volt a legodaadóbb balekja.

Míg a Somossy-orfeum nap-nap után zsúfolásig megtelt a Beleznay kertben, addig a Carlé-fivérek Károlykaszárnyabeli varietéje tátongott az ürességtől, annyira, hogy azt be kellett zárniok. Később ott nyitották meg az „Ámor terem” néven ismeretes tánchelyiséget, amit 1889-ben Török főkapitány bezáratott.

Ide vonult be Leitner Henrik és Oroszy Henrik igazgatósága alatt a „Kék macska” híres együttese. A helyiséget „Folies Caprice”-nak nevezték el, amely rövidesen látogatottabb és népszerűbb lett a „Kék macskánál”. 1893-ban a mindig morózus és epés Oroszynak áthidalhatatlan differenciája támadt Leitner Henrikkel, akivel megszüntette a társas viszonyt és megalapította a Rákóczy-úton a mostani „Uránia színház” helyén az „Oroszy Caprice”-t, Oroszy kitűnő bohózatokat tudott írni, azonban az üzletvezetéshez nem értett, kénytelen volt a hitelezők szorongatásai folytán ragyogó színházából kivonulni és szegényen, mindenkitől elfeledve, magával meghasonolva, néhány év előtt Fiumében meghalt.

Somossy Károlynak időközben szűk lett a Beleznay-kert és a Nagymező-utcában megvásárolta Bródy Zsigmond újságkiadó és szerkesztőtől azt a telket, ahova felépítette a Somossy orfeumot. Elég pénze nem volt hozzá, de talált jószívű embereket, akik két-háromszáz százalékra rendelkezésére bocsátották az építéshez szükséges összeget. Az építkezés tartamára, minthogy a Beleznay kertben levő épület annyira rozoga állapotban volt, hogy ott az előadásokat a rendőrség betiltotta, Somossy kibérelte a Hajós-utcában épen üresen álló Hermina színházat és ott tartotta előadásait. Mikor aztán 1884-ben az új Somossy-orfeum megnyitott, Prugmayer József költözött be a Hermina színházba, aki eddig a Király-utcában a „Lengyel királyhoz” címzett vendéglő helyiségében – melyet ő Walhallának nevezett el – tartotta társulatával előadásait.

A Prugmayer orfeum, nívó tekintetében teljesen egyfokon állott Somossy orfeumával. Itt játszottak Prugmayer József és feleségén kívül Groszmann Józsi, Friedrich Sándor, Armin József, Troppauer Ármán, továbbá a bájós Schindler Gizella, Rück Lujza, Grille Margit, Várady Cili. Karmesterük a

kitűnő Schindler Károly volt és Prugmayer mozgékony, leleményes titkárával, Herzmann Károllyal mindig változatos és nagyszerű műsorról gondoskodott. A legjobb darabokat és kuplészövegeket ezen helyiség számára a felejthetetlen Groys Antal írta.

Prugmayer ebben a helyiségben meggazdagodott, vágyott vissza Bécsbe és orfeumát odaadó barátjának és titkárának, Herzmann Károlynak teljes felszereléssel együtt ötezer forintért eladta. Herzmann rendkívüli ügyességgel, szakavatottságával és mondhatom, eleinte nagy szerencséjével vezette az Orfeumot tovább. Nála játszottak az artistavilág kiválóságai: Eisenbach Henrik, Módl József, Helm Rosen Károly, Helm Frida, Würtemberg Lujza, Ernst Josefin, Menotti Paula, Linder Jozefin, Nordström Riza, Stengel Heléna, Walden Frici, Reichsberg Hansi, Werner Móni és hosszabb időn át Európa legelső varieté dívája, Carola Cecilia. A millenniumi esztendő azonban, mely annyi reményt semmisített meg, Herzmann Károlyt is tönkre juttatta és mint egészen szegény ember, fillér nélkül vonult ki művészhajlékából.

---

* [Békásy Jenő és Seidl Albert \(szerk.\) *Jubileumi Album 1897-1922* Kiadja a Magyarországi Artista Egyesület 25 éves fennállásának emlékére \(33-38. o.\)](#)

[Forrásközlemények III.](#)

[--- Pixi és Mixi a Cirkuszban >>>](#)

Pixi és Mixi a Cirkuszban*

Nagyon szeretem a cirkuszt, a bravúros artistaszámokat, a kedves, mulatságos bohóctréfákat, a hangos, handabandázós zenekart, a rekedthangú cukorkaárusokat – egyszóval a cirkuszművészetet a maga sajátos légkörével. Mindezt azért mondom így előljáróban, mert a legújabb magyar kisfilm, a „Pixi és Mixi a cirkuszban”, mint a címe is mutatja, cirkuszban játszódik. A filmen szereplő cirkusz azonban kissé más, mint a valóságban, éppen azok a színek, villanások hiányzanak belőle a legjobban, amelyek leginkább jellemzik. Kitűnő artistaszámokat fotografálnak hol közelebről, hol távolabbról, de a produkciók izgalmának nyoma sincs. A merészség nem olyan csodálmivaló, a bátorság sem annyira szívbemarkoló, mint azt egy-egy cirkuszi este emlékébe hagyta. A közönség pedig – gyakran irányul a lencse a nézőtér felé – nem él együtt a cirkusszal, nincs benne a mozgalmasság, az a vibrálás, ami elengedhetetlen a cirkuszhangulat megteremtéséhez.

Tulajdonképpen az artistaszámok, a cirkusz közönségének mutogatása körítés Latabár Kálmán és Latabár Árpád fellépéséhez, a film szokványos, sovány meséje is a két művészt szolgálja. A film tartalma röviden: a cirkusz személyzete előadás közben eszmél rá, hogy az egyik „szám” hiányzik. Nosza, beöltözik hamar két cirkuszos, hogy a távollevő zenebohócokat helyettesítse. Ezt a két zenebohócot játssza Latabár Kálmán és Latabár Árpád. Ezek a kitűnő komikusok, akik annyi együtt és külön-külön eljátszott tréfában maradandó emléket hagytak, most a szürke szerepekben maguk is színtelenek maradnak.

Gyakran tűnik fel a filmen egy cirkuszigazgató, aki izgatottan leplezi izgatottságát. Ascher Oszkár alakítja ezt a hozzá méltatlan szerepet.

A cikk végére nem szívesen írjuk a film alkotóit, azoknak a neveit, akikhez sok magyar film felejthetetlen sikere fűződik. A nevük sehogysem illik a „Pixi és Mixi a cirkuszban” című film mellé. Rendező: Keleti Márton, operatőr: Illés György.

---

* Színház és Mozi 1954. dec. 3. [a digitalizált változat felkutatásáért köszönet Jókay Zoltánnak]

[--- Artista-akadémia >>>](#)

Baross Imre: Artista-akadémia – először Magyarországon!*

A magyar artistáknak évtizedek óta célja volt ifjú artisták nevelése is.

Már 1941 április 17-én, a MAE autonómiájának érvénybelépésekor elhangzott ilyen irányú követelés, de a megvalósítás csak a Szakszervezet megalakulása és a cirkuszok államosításának megkezdése után következett el.

1948 végén a Szakszervezet Bajza-utcai székházában a vezetőség Simonyi Frigyes titkár irányításával megszervezte és létrehozta a fiatal artistajelöltek képzésére hivatott Artista Akadémiát. A szakmában nagy volt az öröm és a lelkesedés.

Az Akadémia igazgatására Baross Imre kapott megbízást. A lelkes indulás után azonban sorra jöttek a problémák, amellyel az Akadémia vezetősége nem tudott megbirkózni (a visszahúzó erők ellenállása, a demagógia, stb.) és lassan az Akadémia próbateremmé alakult, elvesztette eredeti jellegét.

A tanári kar is inkább reprezentatív jellegű volt és többségében társadalmi munkában végezte feladatát (Rodolfo, Domonkos Zoltán, Vashegyi Ernő, stb.).

Az igazgató felfedte az alapvető hibákat és miután nem értett egyet az Akadémia funkciójának megváltozásával, egy év múlva lemondott megbízatásáról.

1949-ben befejeződött az államosítás. Újból felmerült – most már állami vonalon – a tervszerű, intézményes artistautánpótlás nevelésének kérdése.

1950-ben a Népművelési Minisztérium elrendelte az Állami Artistaképző Iskola megszervezését és egyben meghatározta feladatát:

„Könnyűműfajú intézmények számára (cirkusz, varieté, stb.) szakmailag jól képzett, kulturált cirkuszművészek nevelése.”

Az iskola megszervezésére, majd 1950 decemberében annak vezetésére újból Baross Imre kapott megbízást.

A feladat nem volt könnyű. A Vidéki Népszórakoztató Vállalat és a Fővárosi Nagycirkusz vezetősége nem volt egy véleményen a cirkuszművészet elvi kérdéseit és perspektíváját illetően. Az oktatási tervek elkészítése ezért igen nehéz és bonyolult feladat volt, amit még megnehezített a külföldi „artista-piac” ismeretének hiánya. A szervezési munkában igen nagy segítséget jelentett a Moszkvai Cirkuszművészeti Intézet vezetőitől kapott szakanyag.

A tantestület tagjai, akik az úttörő munkát kezdték az iskolában, a következők voltak: Gács Rezső (Rodolfo) kézügyesség és bűvészet, Berczi Mihály hajlékony akrobata, Berényi István ugróakrobata, Péntek József zsonglőr és egyensúly, Zsoldos László és Réti Piroska balett, Körössényi Károly zene és Ligeti Mária karaktertánc. Az iskola titkára és gondnoka Réti Lili volt.

Ebben az időszakban lázas ütemben folyt a cirkuszterület tisztogatása. Kategorizálás kategorizálást követett, a rosta szigorúan működött és a sok tévedés ellenére lényegében kiszűrte az artistapályára – művészeti vagy etikai okokból – nem való elemeket.

A kategorizálás kapcsán számos artista vetette fel – kenyérféltés vagy egyszerűen negatív hozzáállás miatt – a helytelen kérdést, „Miért kell artistaiskola, amikor úgyis sok az artista?”

Révai József népművelési miniszter 1952 évben a Minisztérium kollégiumi ülésén, amelyen a cirkuszművészetről is szó volt, az alábbi kijelentést tette: „A cirkuszművészet egyenes irányú szakmai és funkcionális fejlődése tervszerű, intézményes utánpótlás-nevelés nélkül nem biztosítható.” Szavait az idő teljesen igazolta.

1953-ban a régi Madách Színházban tartotta az Artistaképző Iskola első nyilvános bemutatóját. A bemutató osztatlan sikert aratott az artistaszakma és a felügyeleti hatóság előtt egyaránt. Az iskola elnyerte a terület bizalmát.

1955-ben, július havában az „Ifjú csillagok a porondon” c. cirkuszműsorban növendékeink már csillogtatták a jövő cirkuszművészet ígértét.

A műsorban fellépett: 6 Tünde görkorcsolyabalett (Vidos Éva, László Vera, Kluger Anna, Losonczy Éva, Hegyi Livia, Kalmár Katalin), a 4 Berendi „játék a buzogányokkal” (Tamás Éva, Hoffman Edit, Boros Lilla és Steiner Ilona) és Balázs Kálmán (drótkötél). A műsor zárószámát növendékeinknek egy kollektív csoportja, a 21 Kondorosi – akrobatikus táncsoport adta.

Az újságkritikák különösen a 6 Tünde, Balázs és Kondorosi számot emelték ki.

A sikeres bemutatkozás után az Országos Cirkuszvállalat művészeti vezetőségének kezdeményezésére 1956 nyári szezonjára az ifjú növendékekből egész cirkuszműsort hoztunk létre, ez „Ifjúsági Cirkusz” néven utazott a Dunántúlon. A műsor meglepően sikeres volt! Ezért újabb feladatot tűzött elénk az Országos Cirkuszvállalat vezetősége. 1957 nyári szezonjára bulgáriai vendéjátékot kellett előkészítenünk.

A műsor 80 %-ban az Ifjúsági Cirkusz számaira épült, kiegészítve a Wagner orosz számmal. A feladat igen izgalmas volt, először vendégszerepelt magyar cirkuszműsor Bulgáriában.

E vendéjáték erkölcsi és anyagi sikerén alapszik a rendszeres és termékeny bulgár-magyar artistacsere a további évek folyamán.

A későbbiekben részint haláleset, betegség, aktív artistapálya miatti akadályoztatás, más művészeti intézményekben való elhelyezkedés, másrészt az egyre emelkedő oktatási színvonal cseréket követelt a tanári karban is.

Kétirányú káderkutatói munka kezdődött, kinevezett tanárokat, valamint speciális feladatokat megoldó óradíjas, tiszteletdíjas tanárokat kellett keresni.

Kegyelettel kell emlékezni Domonkos Zoltánra (Deddy), a kézügyesség és egyensúly tanárára, Vitkovszki Sándorra, a görkorcsolyaszak tanárára, Nápolyi Lujza asszisztensre, és Márffy Károlyra, a cirkusztörténet tanárára, az Artistaképző Iskola legnehezebb időszakának halottaira. Oktató-nevelő munkájuk és úgyszeretük örök példaként áll előttünk.

Az iskola szakoktatói munkájának és módszereinek kialakításában az elmúlt időszak alatt igen sok segítséget nyújtottak a következő tanárok és asszisztensek: Friedrich Dezső, Heinemann Sándor, Hortobágyi Károly, Loósz Gyula, Ferencz László, Szirmai Béla, Király József, Fischer Sándor, Jowin Márton, Schneller János, Kerekes Géza, Markó István, Nánási Ott, dr. Szekeres József, Bodó László, dr. Roger Mario, Klossohn László, Eleki Géza, Pataki Ferenc.

Növendékeink közismereti oktatása az Állami Balettintézet általános iskolájában és gimnáziumában történik. A tantestület cirkuszművészet iránti rokonszenve és Bogdán Ferenc igazgató nagy szeretete intézményünk iránt rendkívüli módon hozzájárult növendékeink sikeres oktatásához. Az első végzett növendékek 1957-ben hagyták el az iskola falait.

Az 1957 óta végzett növendékek névsora:

1957	Steiber Ilona, Steiner Ervin, Csikász János, Kovács Jenő, Barkóczi László zsonglőrök, Klamár Katalin, Hegyi Livia, László Vera és Kluger Anna görkorcsolyások, Balázs Kálmán drótkötél, Vidos Éva görkorcsolya, zsonglőr, Kerekes Géza bohóc, Gurmani Cadri (albán) akrobata.
1958	Palotás Alíz, Farkas Vilma, Heszki Livia hajlékony akrobaták, Modrovics Gabriella zeneszakos, Szilágyi József akrobata.
1959	Boross Lilla lengődrótkötél, Székely Szilárd lengődrótkötél, Kovács Györgyi légtornász, Losonczy Éva görkorcsolya.
1960	Deltai Károly, Hunfi Gábor, Páviács Éva, László Imre nyújtótornászok, Balázs Ferenc drótkötél.

1961	Tabak Béla akrobata, Szabadi Béla bohóc.
1962	Deltai Sarolta és Szilágyi Klára talajakrobatika.
1964	Haubner Péter ugróakrobata, Baranyi Zoltán hajlékony akrobata
1965	Ifj. Baross Imre, Szokolay László, Hunfi Annamária, Hunfi Andrea, Horváth Mária, Kellner Mária légtornászok és akrobaták, Hegedűs Sándor, Balogh Ibolya, Losonczy György, Faragó András ugródeszkaakrobaták, Csincsák Zita drótkötél.
1966	Deák Ilona kézegyensúlyozó
1967	Szabó Ferenc, Kiss József, Kovács Katalin ugródeszkaakrobaták, Szabó Géza nyújtótornász, Berkecz János akrobata, Virág László, Tarlóssy Erzsébet, Ujhelyi Gabriella, Somló Tamás, Hanga Erzsébet zsonglőrök és talajakrobaták, Szedlák Mária hajlékony akrobatika, Kóbor Judit, Zborai Éva, Judák Sarolta, Tomacsek Mariann, Gál Ágota, Magyar Zsuzsa drótkötéltáncosok.
1968	Orlóczy Edit egyensúlyozó, Fábri Zoltán létraegyensúlyozó akrobata.
1969	Eötvös Ibolya létraegyensúlyozó és akrobata.

Az iskola sokoldalú alapképzettséget nyújt, így növendékeinknek 90 %-a ma is a területen dolgozik.

Növendékeink a Szovjetunióban, Japánban, az USA-ban, Dél-Amerikában és másutt nagy sikerrel működtek.

Az utóbbi évek tanári karának gyakorlati tapasztalata és folyamatos elméleti továbbképzése lehetővé tette, hogy a sokoldalú artistaképzés tudományos alapjait most már jegyzet formájában is megörökítsék.

A jelenleg működő tanári kar: Dr. Szakáts Ödön, Péntek József, Loósz Gyula, Balogh Mihály, Hortobágyi Károly, Szirmai Béla, Bálint Ferencné Pécsi Gizi, Glatz Jánosné, Aszalós Károly, Bodó László, Heinemann Sándor, Réti Lili, Scheil Antalné és a segédtanárok: Balázs Kálmán és ifj. Baross Imre.

Az iskola-vezetés és a Magyar Cirkusz és Varieté összműködése, a tantervek, valamint a perspektivikus igények kielégítését célzó nevelés ma már kitűnőnek mondható. Ha az összműködés továbbra is ilyen jól fejlődik, megoldódnak az iskola elhelyezési nehézségei, ezen az alapon biztosítottak tekinthető a magyar cirkuszművészet utánpótlása.

-----

* *A PORONDON... a magyar artistaművészet 25 éve* A Magyar Cirkusz és Varieté Igazgatósága, Párt és Szakszervezete kiadványa (1969. novemberében meghirdetett pályázatára érkezett pályaművekből) 47-51. o.

[--- Hungária Cirkusz >>>](#)

Hungária Cirkusz* SZU-ban Üzemegység (Műsor) Sorszám: 3.

1978. éves terv

Tervezett műsorkezdés: 1978.IV.15. (IV.10)

Tervezett műsorzárás: 1978.XI.7. (XI.12.)

Üzemelési napok száma: 217

Kieső „ „: 48 (IV.10-14, XI.8-12, 19 mozd.x2 kiesőn.)

Játszó „ „: 169

Eszmei bevétel: (Ft) $3.023 \text{ R} / 16.225 = 49.048 \text{ Ft}$.

Eszmei befogadóképesség (fő) 2808 fő

1 ea tervezett bevétele 90 % 44.143,- Ft (2.720.70 R.)

1 ea tervezett látogató 90 % 2527 fő

1 ea eszmei bevétele: (helyárkategóriánként)

120 db	páholy	á: 1.50	180 R
100 db	szék	á: 1.40	140 „
644 db	zártszék	: 1.30	837.20
822 db	1. hely	: 1.10	904.20

548 db	1. „	: 1.-	548.-
346 db	1. „	: 0.80	276,80
228 db	1. „	: 0.60	136.80
2808			3023

Tervezett előadásszám: de: / du: / este: kih. %-a

Heti 10 előadás = összesen: 241 előadás

Összesen:

Az egység tervezett nézőszáma: 609007 fő

[* McTEKA Archívum](#)